

Field : Sport Sciences

Type : Research Article

Received: 02.06.2017 - *Corrected*: 28.10.2017 - *Accepted*: 30.10.2017

Türkiye'deki Ortaokul Öğrencilerinin Okullardaki Açık ve Kapalı Spor Alanlarına İlişkin Dağılımlarının İncelenmesi

Rüstem ORHAN

Kırıkkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kırıkkale, TÜRKİYE

E-Posta: rorhan@kku.edu.tr

Öz

Bu çalışmada, Türkiye'deki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersinin işlenmesi gerektiği açık ve kapalı spor alanlarına ilişkin dağılımlarının ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında resmi ortaokulların 5., 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşma imkanı olmadığından amaçlı örneklem türlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) tarafından desteklenen "Mobil Gençlik Merkezi - Genç Gönüllüler Hareketi" projesine dahil olan Karadeniz Bölgesi'nden 11 il, Akdeniz Bölgesi'nden 5 il, Doğu Anadolu Bölgesi'nden 4 il, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 1 il, İç Anadolu Bölgesi'nden 2 il, Ege Bölgesi'nden 6 il ve Marmara Bölgesi'nden 4 ilden öğrenci seçme yoluyla örnekleme gidilmiştir. Bu araştırmaya gönüllü olarak 1500 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Bu çalışmadaki genel ve alt amaçların incelenip ortaya çıkartılması için araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda SPSS istatistik paket programında analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, okullarında spor salonu olduğu yönünde görüş bildiren öğrenci oranının %29,4, okullarında açık spor alanının bulunduğu yönünde görüş bildiren öğrenci oranının %66,9 olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulardan, spor salonu olmadan beden eğitimi ve spor dersi alan ortaokul öğrenci oranının çok yüksek olduğu, açık ve kapalı spor alanları açısından ülkemizdeki okullarda halen çok ciddi eksikliklerin bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Açık Spor Alanı, Spor Salonu, Ortaokul

Investigation of the Distribution of Secondary School Students in Turkey on Open and Indoor Sports Fields on the Schools

Abstract

The aim of the study is to examine the distributions of gymnasiums and outdoor sports fields where the secondary school students in Turkey use in physical education and sports lessons. The population of the study consist of secondary school students who were enrolled in the 5th, 6th, 7th and 8th grades of public secondary schools in 2014-2015 academic year. As it is impossible to reach the whole of the population, stratified sampling method was used from purposeful sampling types where in "Mobile Youth Center - Young Volunteer Movement" project was held and with the support of the Ministry of Youth and Sports (Gençlik ve Spor Bakanlığı) (GSB) in 11 cities in the Black Sea Region, 5 cities in the Mediterranean Region, 4 cities in the Eastern Anatolia Region, 1 city in the Southeastern Anatolian Region, 2 cities from the Central Anatolia Region, 6 cities from the Aegean Region and 4 from the Marmara Region. 1,500 secondary school students participated in this research voluntarily. A questionnaire was developed by the researcher so as to examine the general and sub-objectives of the study. The data obtained as a result of the research were analyzed in the SPSS statistical package program. As the result of the analyzes, it was determined that the ratio of students who declared that they were closed sports hall in their schools was 29.4% and the ratio of students who said that they had an open sports field in their schools was 66.9%. As a consequence, the ratio of secondary school students who take physical education and sports lessons without gymnasium is very high and there are still serious deficiencies in terms of outdoor sport fields and gymnasium in the schools.

Keywords: Physical Education, Sports, Outdoor Sports Field, Gymnasium, Secondary School

Giriş

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2012 yılında Türkiye'deki eğitim sistemini 4+4+4 olarak değiştirerek 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim süresini üç kademeye ayırarak 12 yıla çıkartmıştır. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir (MEB, 2012).

MEB 12 yıllık zorunlu eğitim süreci ile birlikte özellikle ortaokul dönemine vurgu yapmıştır. MEB ortaokulda öğrencilerin daha özgür bir birey olarak sivil toplum ve demokratik devlet anlayışı gereğince eğitim süreçlerinde özgür ve karar değiştirme hakkına sahip olmalarına fırsat verdiğini belirtmiştir. Ayrıca ortaokullarda program bütünlüğü korunarak, üst öğretim programlarının bütününe yönelik olarak fazla sayıda seçeneği barındırıp, lise öğrenim sürecinde yer alan programların tercih edilmesine fırsat verecek esneklikte tasarlanacağını ifade etmiştir. Ortaokullarda, yani ikinci 4 yıllık kademede Türkçe, Matematik, Fen, Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil gibi temel dersler dışında seçimlik dersler ile lise eğitimi için alt yapının oluşturulacağını, ortaokullardaki zorunlu dersler dışındaki seçimlik derslerin, öğrencinin veya ebeveyninin isteğine ve tercihinin bağlı olarak alabilme hakkının getirildiğini açıklamıştır. Bununla da bireylerin demokratik hak ve taleplerine sınırlama değil, aksine seçme hakkı sağlanarak bireylere ilgi, istek ve yeteneklerine uygun bir eğitim alma yönünde taleplerinin karşılanması imkânı sağlandığını belirtmiştir. Bu düzenlemenin en önemli amaçlarından birinin de eğitim sisteminde demokratikleştirme ve esnekleştirme arzusundan kaynaklandığı, değişik kademelerde oluşturulacak seçimlik derslerle tüm vatandaşların ve öğrencilerin eğitimden beklentilerini, sosyal ve kültürel taleplerini karşılamaya çalışılacakları ifade edilmiştir. Bunların sonucunda öğrencilerin sporda, sanatta veya başka bir alanda yetenek sahibi ise veya bu alanların birinde kendini geliştirmek istiyorsa 5. sınıftan itibaren kendisine bu imkânın tanınmış olacağı ifade edilmiştir (MEB, 2012).

Yeni düzenleme ile ortaokul öğrencileri 29 saat zorunlu ve 6 saat seçmeli olmak üzere haftada 35 ders saatlerini okulda geçirmekteler. Haftada 2 saat zorunlu Beden Eğitimi ve Spor dersinin dışında öğrenciler seçmeli olarak 2 ya da 4 saat Spor ve Fiziki Etkinlikler dersini alabilmekteler (MEB, 2017).

Fiziksel gelişme döneminin devam ettiği ortaokul öğrencilerinin yaş aralıkları 10-14 arasındadır. Ortaokul çağı öğrencilerin spora yönelik hareketler dönemini kapsamaktadır. Muratlı (2013) 11-13 yaş aralığının beceride bireysel farklılıkların ve bir branşa yönelmenin ortaya çıkmaya başladığı dönem olarak ifade etmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin bedensel gelişme dönemlerini dikkate alan MEB ortaokul beden eğitimi ve spor dersinin amacını ve programın çıktılarını bu yönde oluşturarak öğrencilerin fiziksel etkinliklere katılımı ile hareket becerilerinin gelişimi üzerine kurmuştur (MEB, 2013).

MEB Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacının “Öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarıdır” olarak ifade etmiştir.

MEB Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Program Çıktılarını da aşağıdaki gibi sıralamıştır:

1. Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.
2. Hareket kavramlarını ve ilkelerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
3. Hareket stratejilerini ve taktiklerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
4. Sağlıklı yaşamla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarını ve ilkelerini açıklar.
5. Sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır.
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikimimizi ve değerlerimizi kavrar.
7. Beden eğitimi ve spor yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirir.
8. Beden eğitimi ve spor yoluyla sosyal becerilerini geliştirir.
9. Beden eğitimi ve spor yoluyla düşünme becerilerini geliştirir.

Ortaokul öğrencileri gelişme çağındalar. Bu dönem aktif spor yaşantısının temelini atıldığı, hareket becerilerinin geliştiği, yaşam boyu spor alışkanlıklarının kazanıldığı, sporda branşlaşmanın ve spor kültürünün oluşmaya başladığı çok önemli bir süreçtir. Ortaokul öğrencilerinin sayılan tüm bu özellikleri kazanabilmeleri ve MEB'in ortaokul beden eğitimi ve spor dersi ile amaçladığı ve program çıktılarında belirttiği hareket becerilerini edinebilmeleri için ortaokullarda açık ve kapalı spor alanlarının olması gerekmektedir. Birçok araştırmacı da etkili bir Beden Eğitimi ve Spor dersi için uygun bir ortamın ön şart olduğunu belirtmiştir (Chambers, 1988; Brunelli, 1990; İmamoğlu, 1992; aktr. Mamak, 2010).

İlköğretim Öğrenci, Okul ve Spor Salonu Verileri

2014-2015 eğitim-öğretim yılında 14.172'i şehirlerde ve 2.797'si köylerde olmak üzere Türkiye genelinde toplam 16.969 ortaokul bulunmaktadır. Bu ortaokullarda 296.065 öğretmen görev yapmakta ve 5.278.107 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. 16.969 ortaokulun 15.857'si devlet, 1.111'i özeldir. Bu dönemde ortaokullardaki spor salonu sayısı 1.357'dir. Spor salonlarının 932'si (%6) devlet okullarında 425'i (%38) ise özel okullarda bulunmaktadır (MEB, 2015). Salon başına düşen öğrenci sayısı 3.890'dir.

Tablo 1. İlkokul ve Ortaokullarda Bulunan Spor Salonu Sayısı

İl Adı	SPOR SALONU SAYISI (2015)								
	Genel Toplam			İlkokul			Ortaokul		
	Toplam	Resmi	Özel	Toplam	Resmi	Özel	Toplam	Resmi	Özel
Genel Toplam	2.886	1.737	1.149	1.529	805	724	1.357	932	425
ADANA	55	29	26	30	11	19	25	18	7
ADİYAMAN	16	15	1	4	3	1	12	12	
AFYONKARAHİSAR	14	9	5	9	6	3	5	3	2
AĞRI	30	27	3	13	11	2	17	16	1
AKSARAY	14	10	4	7	5	2	7	5	2
AMASYA	10	5	5	5	1	4	5	4	1
ANKARA	279	128	151	160	62	98	119	66	53
ANTALYA	79	31	48	48	22	26	31	9	22
ARDAHAN	6	5	1	2	1	1	4	4	
ARTVİN	7	6	1	5	4	1	2	2	

AYDIN	26	8	18	11	3	8	15	5	10
BALIKESİR	23	11	12	13	3	10	10	8	2
BARTIN	9	9	0	3	3		6	6	
BATMAN	14	9	5	11	6	5	3	3	
BAYBURT	8	7	1	1		1	7	7	
BİLECİK	9	7	2	4	3	1	5	4	1
BİNGÖL	14	13	1	2	2		12	11	1
BİTLİS	22	22	0	9	9		13	13	
BOLU	12	10	2	9	8	1	3	2	1
BURDUR	6	5	1	5	4	1	1	1	
BURSA	94	50	44	57	23	34	37	27	10
ÇANAKKALE	10	7	3	5	3	2	5	4	1
ÇANKIRI	11	10	1	5	4	1	6	6	
ÇORUM	20	17	3	13	10	3	7	7	
DENİZLİ	23	14	9	14	7	7	9	7	2
DİYARBAKIR	53	38	15	30	20	10	23	18	5
DÜZCE	12	8	4	9	5	4	3	3	
EDİRNE	13	7	6	10	4	6	3	3	
ELAZIĞ	18	14	4	9	6	3	9	8	1
ERZİNCAN	10	9	1	2	2		8	7	1
ERZURUM	40	31	9	14	9	5	26	22	4
ESKİŞEHİR	30	23	7	17	11	6	13	12	1
GAZİANTEP	41	28	13	21	15	6	20	13	7
GİRESUN	9	8	1	3	2	1	6	6	
GÜMÜŞHANE	15	15	0	6	6		9	9	
HAKKARİ	8	8	0	4	4		4	4	
HATAY	38	25	13	22	17	5	16	8	8
IĞDIR	12	9	3	2		2	10	9	1
ISPARTA	13	9	4	5	3	2	8	6	2
İSTANBUL	696	314	382	387	157	230	309	157	152
İZMİR	103	42	61	60	23	37	43	19	24
KAHRAMANMARAŞ	20	16	4	8	5	3	12	11	1
KARABÜK	4	1	3	2		2	2	1	1
KARAMAN	7	6	1	2	2		5	4	1
KARS	15	11	4	8	5	3	7	6	1
KASTAMONU	14	10	4	7	4	3	7	6	1
KAYSERİ	46	30	16	27	14	13	19	16	3
KIRIKKALE	21	17	4	12	10	2	9	7	2
KIRKLARELİ	15	11	4	5	4	1	10	7	3
KİRŞEHİR	11	10	1	5	4	1	6	6	
KİLİS	1	0	1				1		1
KOCAELİ	88	61	27	54	35	19	34	26	8
KONYA	62	36	26	31	13	18	31	23	8
KÜTAHYA	28	23	5	10	8	2	18	15	3
MALATYA	36	29	7	14	13	1	22	16	6
MANİSA	35	20	15	18	9	9	17	11	6
MARDİN	18	17	1	9	9		9	8	1
MERSİN	43	19	24	29	11	18	14	8	6
MUĞLA	33	14	19	20	8	12	13	6	7
MUŞ	25	23	2	5	4	1	20	19	1
NEVŞEHİR	4	0	4	2		2	2		2
NİĞDE	17	13	4	4	2	2	13	11	2

ORDU	16	14	2	8	6	2	8	8	
OSMANİYE	10	6	4	4	2	2	6	4	2
RİZE	12	10	2	8	7	1	4	3	1
SAKARYA	34	21	13	10	4	6	24	17	7
SAMSUN	49	26	23	21	10	11	28	16	12
SİİRT	17	16	1	7	6	1	10	10	
SİNOP	9	7	2	3	1	2	6	6	
SİVAS	34	30	4	13	11	2	21	19	2
ŞANLIURFA	38	32	6	22	19	3	16	13	3
ŞIRNAK	17	16	1	6	5	1	11	11	
TEKİRDAĞ	15	6	9	12	5	7	3	1	2
TOKAT	14	9	5	9	4	5	5	5	
TRABZON	34	30	4	12	10	2	22	20	2
TUNCELİ	7	5	2	4	3	1	3	2	1
UŞAK	10	7	3	5	4	1	5	3	2
VAN	48	41	7	23	19	4	25	22	3
YALOVA	16	13	3	12	10	2	4	3	1
YOZGAT	25	21	4	21	17	4	4	4	
ZONGULDAK	16	8	8	11	4	7	5	4	1

Not: İlkokul ve ortaokul aynı binayı kullanıyor ise spor salonu sadece bu kurumlardan bir tanesi bina sahibi olarak girmektedir. Ancak spor salonunu her iki okul türü de kullanmakta olup, birlikte kullanan okullarda ayırım yapılamamaktadır (MEB, 2015).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması ve Statüsüne göre 2007 yılında Türkiye'deki okullarda spor salonu sayısı toplamda 3.378'dir. Bunların 2.304'ü resmi okullarda 1.074'ü ise özel okullarda bulunmaktadır. 2007'de 14.233.647 öğrenci bulunmakta ve spor salonu başına düşen öğrenci sayısı 4.213 (TÜİK, 2007).

Tablo 2. İlköğretim ve Spor Salonu

Okul Türü	Yıl	Okul Sayısı	Spor Salonu Sayısı	Yüzdesi
Resmi İlköğretim	2007	33.898	1.235	%4
Özel İlköğretim	2007	757	563	%74
Resmi İlköğretim (ilk ve ortaokul)	2014	42.196	1.737	%4
Özel İlköğretim (ilk ve ortaokul)	2014	2.316	1.149	%50

Türkiye'de 2006-2007 eğitim öğretim yılında 34.656 ilköğretim okulunda toplamda 1798 spor salonu bulunmaktadır. 33.898 resmi okulun sadece 1.235'inde yani yüzde %4'ünde spor salonu bulunur iken, 757 özel ilköğretim okulunun 563'ünde (%74) spor salonu bulunmaktadır (Kalemoğlu ve İmamoğlu, 2014). 2007 yılında Türkiye'de 7.934 lisenin 1.582'nde spor salonu bulunmaktadır. Liselerde spor salonu oranı % 20'dir (TÜİK, 2007).

Türkiye'de 2014-2015 eğitim yılında 42.196'sı resmi ve 2.316'sı özel olmak üzere toplamda 44.512 ilköğretim okulu (ilk ve ortaokul) bulunmaktadır (MEB, 2016). Bu dönemde 2886 spor salonunun 1.737'si resmi ve 1.149'u özel ilköğretim okullarındadır (MEB, 2015).

Orantısal olarak her 100 resmi ilköğretim okulunun yalnızca 4'ünde, özel ilköğretim okullarının da % 50'sinde spor salonu bulunmaktadır.

2006-2007 eğitim öğretim yılında Türkiye'de 10.846.930 öğrenci, 34.656 ilköğretim okulu ve 1798 spor salonu bulunmaktadır. Bu dönemde okul başına düşen öğrenci sayısı 312, spor salonu başına düşen öğrenci sayısı 6.032'dir. 2014-2015 eğitim öğretim yılında ise ülkemizde 10.712.257 öğrenci, 44.515 ilköğretim okulu ve 2886 spor salonu bulunmaktadır. Bu dönemde okul başına düşen öğrenci sayısı 240, spor salonu başına düşen öğrenci sayısı ise 3.711'dir (TÜİK, 2017).

MEB'in dışında GSB'ye bağlı spor tesisleri de bulunmaktadır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün (GSGM) 2010-2014 Stratejik Planında Türkiye genelinde 9.287 adet spor tesisi bulunduğu belirtilmiştir (GSGM, 2009). 1997 verilerine göre Türkiye'de toplam 7972 spor tesisi 64 adette il hizmet binası bulunmaktadır (Karahüseyinoğlu ve ark., 2005).

Alman İstatistik Portalının 2012 verilerine göre Almanya'da toplam 231.441 spor tesisi (spor salonu, spor sahası, yüzme havuzu, tenis kordu vb.) bulunmaktadır. Bunların içerisinde 66.462 açık spor sahası, 35.438 spor salonu, 15.000 atış spor tesisi, 13.040 tenis sahası, 7.499 yüzme havuzu, 120 buz sporları salonu yer almaktadır (Statistik Portal, 2017). Alman Olimpik Spor Konfederasyonu (DOSB) verilerine göre Almanya her yıl spor tesisi yapımı, bakımı, modernize edilmesi ve işletmesine yıllık 22,6 milyar Avro harcamaktadır. Toplam bütçenin % 68'i işletme ve personel, % 32'si de inşaat ve teçhizat masraflarına ayrılmaktadır (DOSB, 2014).

Yöntem

Betimsel nitelikte olan bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersinin işlenmesi gerektiği açık ve kapalı spor alanlarına ilişkin dağılımın incelenmesi amacıyla tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde çalışmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003).

Evren

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında resmi ortaokullarda 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören tüm ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşma imkanı olmadığından amaçlı örneklem türlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak, Mobil Gençlik Merkezi-Genç Gönüllüler Hareketi projesine dahil olan Karadeniz bölgesinden 11 il, Akdeniz bölgesinden 5 il, Doğu Anadolu bölgesinden 4 il, Güneydoğu Anadolu bölgesinden 1 il, İç Anadolu bölgesinden 2 il, Ege bölgesinden 6 il, Marmara Bölgesinden ise 4 ilden öğrenci seçme yoluyla örnekleme gidilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından toplamda 1500 anketin uygulanması sağlanmıştır. Toplanan veriler kontrol edilerek eksik ya da hatalı olan 214 anket değerlendirme dışında tutulmuştur. Bu aşamadan sonra geçerliliği kabul edilmiş olan 1286 anketten elde edilen veriler SPSS paket programına girilerek bilgisayar ortamına aktarılmış ve bu program aracılığıyla çözümlenmiştir.

Bulgular

Bu çalışmada Türkiye'de 55 ilçe ve köyde gerçekleştirilen faaliyetler sırasında araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin MEB'e bağlı ortaokullarda beden eğitimi ve spor dersinin işlenmesi gerektiği açık ve kapalı spor alanlarına ilişkin dağılım araştırılmış ve sonuçları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Okullarındaki Spor Alanlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Okulda spor salonu	Evet var	378	29,4
	Hayır yok	908	70,6
	Toplam	1286	100
Okulda açık spor sahası	Evet var	860	66,9
	Hayır yok	426	33,1
	Toplam	1286	100

Tablo 3'de görüldüğü gibi okullarında spor salonu olduğu yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının 378 (%29,4), okullarında spor salonu olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının ise 908 (%70,6) olduğu bilgisi yer almaktadır. Görüş bildiren öğrencilerin %70,6'sının eğitim-öğretim gördükleri ortaokullarda spor salonu olmadığı belirlenmiştir. Spor salonu olmadan beden eğitimi ve spor dersi alan öğrenci oranının bu kadar yüksek olması ülkemizde halen okullarda fiziki alt yapı boyutunda ciddi eksiklikler olduğunu düşündürmektedir. Tablo 3'de okullarında açık spor sahası olduğu yönünde görüş bildiren öğrenci sayısı 860 (%66,9), okullarında açık spor sahası olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısı ise 426 (%33,1) bilgisi de yer almaktadır. Görüş bildiren öğrencilerin %33,1'i eğitim-öğretim gördükleri ortaokullarda açık spor sahasının bulunmadığını belirtmesi, söz konusu okulların spor sahası şeklinde kullanılabilecek yeterli alanlarının olmadığını gösterebilir.

Tablo 4. Bölgelere Göre Ortaokullarda Spor Salonuna İlişkin Dağılım

Bölge	Okulunuzda spor salonu var mı?					
	Evet		Hayır			
	n	%	n	%	n	%
İç Anadolu	4	12,1	29	87,9	33	100
Ege	56	29,3	135	70,7	191	100
Doğu Anadolu	58	28,3	147	71,7	205	100
Güneydoğu Anadolu	19	36,5	33	63,5	52	100
Marmara	65	30,4	149	69,6	214	100
Akdeniz	73	33,6	144	66,4	217	100

Karadeniz	103	27,5	271	72,5	374	100
Toplam	378	29,4	908	70,6	1286	100

$p=,005$

Tablo 4'de anketi geçerli sayılan 1286 öğrenciden sadece 378'inin (%29,4) spor salonlarında beden eğitimi dersi aldıkları belirtilmiştir. Ülkemiz ortaokullarında spor salonu sayısı oldukça düşüktür. Bu durum çalışmamızda tekrar ortaya çıkmıştır. Tablo 4'de Akdeniz Bölgesi'ndeki öğrencilerin %33,6'sının okullarında spor salonu bulunduğunu belirtirken, Marmara Bölgesi'nde bu oran %30,4'dir. Bölgelere göre öğrencilerin “Okulunuzda spor salonu var mı?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde spor salonunun bölgeler arası bulunma durumlarında çok önemli farkların olduğu çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde tespit edilmiştir ($p<,01$).

Tablo 5. Bölgelere Göre Ortaokullarda Açık Spor Sahalarına İlişkin Dağılım

Bölge	Okulunuzda açık spor sahası var mı?					
	Evet		Hayır		n	%
n	%	n	%			
İç Anadolu	24	72,7	9	27,3	33	100
Ege	129	67,5	62	32,5	191	100
Doğu Anadolu	124	60,5	81	39,5	205	100
Güneydoğu Anadolu	31	59,6	21	40,4	52	100
Marmara	131	61,2	83	38,8	214	100
Akdeniz	170	78,3	47	21,7	217	100
Karadeniz	251	67,1	123	32,9	374	100
Toplam	860	66,9	426	33,1	1286	100

$p=,000$

Tablo 5'de 1286 öğrenciden 860'ının (%66,9) okullarında açık spor sahasının olduğu görülmektedir. Ülkemiz ortaokullarında açık spor saha sayısının spor salonlarına oranla daha yüksek bir sayıda olduğu söylenebilir. Ancak açık spor sahaslarının nitelikleri gözlemlendiğinde bunların genel anlamda istenilen standartlarda olmadıkları da bilinmektedir. Tablo 5'de Akdeniz Bölgesi'nde %78,3'lik bir oran ile açık spor sahaslarının diğer bölgelere nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bölgelere göre öğrencilerin “Okulunuzda açık spor sahası var mı?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde açık spor sahaslarının bölgeler arası bulunma durumlarında çok önemli farkların olduğu tespit edilmiştir ($p<,01$).

Tartışma ve Sonuç

Okullarında spor salonu olduğu yönünde görüş bildiren ortaokul öğrenci sayısının 378, okullarında spor salonu olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının ise 908 olduğu

görülmüştür. Bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin %70,6'sının spor salonu olmayan okullarda eğitim alıkları belirlenmiştir. Erhan (2009) doktora tezinde Doğu Anadolu bölgesindeki illerde görev yapan öğretmenlerin beden eğitimi dersini okullarındaki spor salonunda yapıp yapmadığına ilişkin soruya, beden eğitimi öğretmenlerinin %77'si hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. Bu bulgudan beden eğitimi öğretmenlerinin %77'sinin görev yaptıkları okullarda spor salonunun bulunmadığı anlaşılmakta olduğunu belirtmiştir. Mamak (2010) Konya ili, il merkezi ve seçilmiş ilçelerindeki ilköğretim okullarında yaptığı araştırmada okulların %53'de spor salonu bulunurken %47'sinde bulunmadığını tespit etmiştir. "Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerinin Eğitim Programı Açısından Araştırılması" başlıklı çalışmalarında Pehlivan ve arkadaşları (1993) okullarda spor faaliyetlerini engelleyen unsurlar sıralamasında ilk sırayı %66 ile salon, saha, araç-gereç ve malzeme yetersizliği olduğunu tespit etmişlerdir. Adıgüzel'in (2010) yaptığı çalışmada benzer sonuç çıkmıştır. Öğrencilerin yaşadığı çevredeki spor tesislerinin yeterlilik durumuna ilişkin dağılımlarında %70,6 öğrenci spor tesislerinin yetersiz görünürken, %29,4 öğrenci spor tesislerinin yeterli olduğunu düşünmekte olduğunu ifade etmiştir. Spor salonu olmayan okul oranının bu denli yüksek olması ülkemizde halen okullarda fiziki alt yapı boyutunda ciddi eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bölgelere göre ortaokullarda spor salonuna ilişkin dağılım incelendiğinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde öğrencilerin %36,5'i okullarında spor salonu bulunduğunu belirtirken bu oran Doğu Anadolu Bölgesi'nde %28,3 olarak görülmektedir. Karadeniz Bölgesi'ndeki öğrencilerin %72,5'i okullarında spor salonu olmadığını belirtirken bu oran Akdeniz Bölgesi'nde %66,4'dür.

Bununla birlikte okullarında açık spor sahası olduğu yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının 860 (%66,9), okullarında açık spor sahası olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının ise 426 (%33,1) olduğu belirlenmiştir. Bu verilere göre öğrencilerin %33,1'inin eğitim gördükleri okullarda açık spor sahası bulunmadığı, söz konusu okulların spor sahası şeklinde kullanılabilecek yeterli alanlarının olmadığı sonucunu doğurmuştur.

Uğur'un (2006) yaptığı çalışmada "Okulunuzda beden eğitimi dersini işlemek için yeterli tesis var mı?" sorusuna verilen cevapların dağılımı incelendiğinde araştırma gurubunun %46,3'ünün "hayır" şeklinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Bölgelere göre ortaokullarda açık spor sahalarına ilişkin dağılım incelendiğinde araştırmaya katılan 1286 öğrenciden 860'i (%66,9) okullarında açık spor sahasının bulunduğunu belirttiği görülmektedir. Ülkemiz ortaokullarında açık spor saha sayısının spor salonlarına oranla daha yüksek bir seviyede olduğu söylenebilir. Ancak açık spor sahalarının nitelikleri gözlemlendiğinde bunların genel anlamda istenilen standartlarda olmadıkları bilinmektedir. Araştırmada elde edilen bulgularla Akdeniz Bölgesi'nde %78,3'lük bir oran ile açık spor sahalarının diğer bölgelere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum iklim şartlarından kaynaklanabilir. Doğu Anadolu bölgesinde kış aylarının eksi 25-30 derecede olduğu bilinmektedir. Kış aylarının uzun bir müddet sıfırın altında seyrettiği illerde spor salonlarının yapılması sağlanmalı, kış sporlarının uygulanabileceği ve okulların ortak kullanabilecekleri spor tesislerinin yapılmasına ağırlık verilmelidir.

Ülkemizde son yıllarda eğitim ve spor alanlarında önemli gelişmeler meydana geldi. 2003 yılında eğitime 11 milyar TL (genel bütçenin % 9'u) ayrılırken bu rakam 2017'de 122 milyar TL'ye (genel bütçenin %19'u) çıkartılmıştır. 2007 yılında 34.656 olan ilköğretim okul sayısı 2014-15'de 44.512'ye yükselmiştir. Böylelikle derslik başına düşen öğrenci sayısında yıllara

göre düşme kaydedilmiştir. Ayrıca ders kitapları ücretsiz dağıtılmaya başlanmıştır. Spor alanında ise Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulması, stadyumların yenilenmesi, uluslararası spor müsabakalarına ev sahipliğinin yapılması gibi önemli gelişmelerin yanında, futbolda dünya üçüncülüğü, UEFA kupası, basketbolda dünya ve Avrupa ikinciliği gibi başarılar sağlanmıştır. Türkiye'de son 10 yılda 342 yeni spor tesisi yapılmıştır (Başbakanlık, 2010).

Türkiye'de eğitim ve spor alanlarında meydana gelen önemli gelişmelere rağmen henüz uluslararası platformda arzu edilen noktada değiliz. Ayrıca ülke geleceğini emanet edeceğimiz çocuk ve gençlerin eğitim-öğretim gördükleri okullardaki açık ve özellikle kapalı spor alanlardaki yetersizlikler, fiziki alt yapı sorunu ve malzeme eksiklikleri ulusal ve uluslararası arenada başarıya ulaşmamızdaki engellerden biri ve en önemlisidir.

Bu kapsamda ülkemiz okullarında kapalı ve açık spor tesisi sayısı ivedi bir şekilde artırılmalıdır. MEB'in yanında GSB ve Yerel Yönetimler de okullara spor tesisi yapmalıdır. Yatırımcılar vergi muafiyeti konusunda bilgilendirilmeli, spor tesisi yapma konusunda destekleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, R. (2010). İlköğretim Okulları II. Kademe Öğrencilerinin Spora Bakış Açılarının ve Spor Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Deutscher Olympischer Sport Bund (DOSB). (2014). Sportstätten in Deutschland – ein Überblick. Erişim: [https://www.dosb.de/fileadmin/fm-dosb/arbeitsfelder/umwelt-sportstaetten/Downloads/Sportstaetten/Sportstaetten_Deutschland_Ansicht.pdf], Erişim tarihi: 14.11.2015.

Erhan, SE. (2009). Doğu Anadolu Bölgesi İl Merkezlerinde Beden Eğitimi Dersinin İşlenebilirliği, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları ve Bunların Öğrenci Tutumları Üzerine Etkisi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. (2009). 2010-2014 Stratejik Plan. Erişim: [<http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/aeVCS+GenclikSporGenelMudurluguSP1014.pdf>], Erişim tarihi: 20.10.2015.

Kalemoğlu-Varol, Y., İmamoğlu, A.F. (2014). Türk ve İngiliz eğitim sistemlerine ilişkin sayısal verilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 406-418

Karahüseyinoğlu, MF., Ramazanoğlu, F., Nacar, E., Savucu, Y. (2005). Türkiye'nin Spordaki Konumunun Bazı Avrupa Ülkeleri İle Karşılaştırılması, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2008, 75-82.

Karasar, N. (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Mamak, H. (2010). 8 Yıllık Kesintisiz İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanırılığı ve Amaçlarına Ulaşma Düzeyi (Konya İli Uygulaması). Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). 12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular - Cevaplar. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5-8. Sınıflar), Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). İlkokul ve Ortaokullarda Bulunan Spor Salonu Sayısı. Bimer Cevap: Budanur, S., MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2015/16. Erişim: [http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/18024009_meb_istatistikleri_organ_egitim_2015_2016.pdf], Erişim tarihi: 14.09.2017.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi. Erişim: [<http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>], Erişim tarihi: 02.10.2017.

Muratlı, S. (2013). Spor ve Çocuk. Nobel Yayıncılık.

Pehlivan, Z., Esen, N., Dönmez, B. (1993) Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerinin Eğitim Programı Açısından Araştırılması, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, 16-18 Aralık 1993, Manisa, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s: 259-269.

Statistik-Portal (STATISTA). (2017). Anzahl der Sportstätten in Deutschland nach Anlagetypen (Stand: 2012). Erişim: [<http://de.statista.com/statistik/daten/studie/204702/umfrage/anzahl-der-sportstaetten-in-deutschland-nach-anlagetypen/>], Erişim tarihi: 20.09.2015.

T.C. Başbakanlık (2010). Türkiye'nin Uluslararası Spor Etkinliği Karnesi. Erişim: [<https://kdk.gov.tr/sayilarla/turkiyenin-uluslararasi-spor-etkinligi-karnesi/20>]. Erişim tarihi: 25.10.2017

Türkiye İstatistik Kurumu. (2007). Spor İstatistikler 2007, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2017). Eğitim İstatistikleri. Erişim: [www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1606]. Erişim tarihi: 04.10.2017

Uğur, O.A. (2006). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yaklaşımı ve Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.